

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Hur väl upplyser koncerner noterade på Nasdaq *Nordic Large Cap* kring kommande effekter av IFRS 16?

- En analys av 163 koncerners årsredovisningar för räkenskapsår 2018 med utgångspunkt i IAS 8 och IASB:s föreställningsram.

Handledare: Berit Hartmann
Redovisning, kandidatuppsats FEG313 - VT2019
Christopher Backis - 960202
Erik Hultqvist - 961023

Förord	3
Sammanfattning	4
Definitioner och förkortningar	5
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Problemformulering	7
1.3 Syfte	8
1.4 Frågeställningar	8
1.5 Avgränsningar	8
1.6 Studiens bidrag	8
2. Teoretisk referensram	9
2.1 Redovisningsnormer och -standarder	9
2.1.1 IFRS 16	9
2.1.2 IAS 8	9
2.2 IASB:s föreställningsram	10
2.3 Anteciperade effekter	11
2.3.1 Anteciperade effekter av IFRS 16 på branscher	11
2.3.2 Anteciperade effekter av IFRS 16 på enskilda företag	11
2.4 Upplýsningskvalitet	12
3. Metod	14
3.1 Metodval	14
3.2 Urval och bortfall	15
3.3 Upprättande av kvalitetsindex	15
3.3.1 Pilotstudie	17
3.4 Reliabilitet & validitet	18
4. Empiri	19
4.1 Deskriptiv statistik - upplýsningskvalitet	19
5. Analys	24
6. Slutsats	27
6.1 Förslag till framtida forskning	28
Referenser	29

Förord

Stort tack till vår handledare för den löpande feedback vi fått under arbetets gång, vi hade inte klarat oss utan den. Uppsatsskrivandet har varit en lärorik upplevelse.

Vi önskar er en trevlig läsning!

Göteborg, maj 2019

Christopher Backis

Erik Hultqvist

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet,
Kandidatuppsats, Redovisning VT 19

Författare: Christopher Backis och Erik Hultqvist

Handledare: Berit Hartmann

Titel: Hur väl upplyser koncerner noterade på Nasdaqs Nordic Large Cap kring den kommande standarden IFRS 16?

Bakgrund och problem: IFRS 16 är en ny standard angående redovisning av leasingavtal som tillämpas från och med räkenskapsår 2019. Standarden medför att leasingavtal ska redovisas på balansräkningen, och därmed kan leasingavgiften ej längre kostnadsföras direkt. Årsredovisningen innan tillämpningen av en ny standard ska, enligt IAS 8, innehålla en upplysning angående standarden som uppnår vissa krav. Detta innebär att företag som applicerar IFRS måste upplysa om införandet av den nya standarden i sin årsredovisning 2018.

Syfte: Syftet med denna studie är att bedöma upplysningskvaliteten angående införandet av IFRS 16 i nordiska koncerners årsredovisningar. Kvaliteten bedöms med utgångspunkt i IAS 8 samt IASB:s föreställningsram.

Frågeställning: Hur väl upplyser koncerner noterade på Nasdaqs *Nordic Large Cap* kring den kommande standarden IFRS 16? Hur skiljer sig upplysningskvaliteten kring implementeringen av IFRS 16 mellan branscher och mellan länder för noterade koncerner på Nasdaqs *Nordic Large Cap*?

Metod: Vi undersökte upplysningskvaliteten, som bedömdes utifrån ett kvalitetsindex skapat av oss med utgångspunkt i IAS 8 samt IASB:s föreställningsram. Kvalitetsindexet skapades i enlighet med Coy & Dixons (2004) artikel kring kvantifiering av innehåll i årsredovisningar.

Resultat och slutsatser: Deskriptiv statistik har använts för att presentera studiens empiriska resultat. Det blir då tydligt att det råder skillnader i upplysningskvalitet, både mellan branscher och länder. Detta kan bero att företagen avsiktligt väljer att dölja viss information som de upplever vara missgynnande, eller att det anses vara för resurskrävande att ta fram informationen. Resonemang förs kring institutionella faktorer som förklaring till skillnader i upplysningskvalitet mellan länder.

Förslag till fortsatt forskning: Fortsatta studier bör undersöka den faktiska påverkan IFRS 16 haft på företags finansiella rapporter och genomföra en regressionsanalys för att söka samband mellan upplysningskvalitet och det faktiska utfallet av standarden. En regression kan även göras för att söka generella slutsatser kring samband mellan upplysningskvalitet och land där en större population kan inkluderas.

Nyckelord: Upplysningar, Upplysningskvalitet, IAS 8, IFRS 16, Nordic Large Cap, Leasing

Definitioner och förkortningar

IASB - International Accounting Standards Board: normgivare som upprättar redovisningsstandarder.

IASB:s föreställningsram - Konceptuellt ramverk som ska utgöra grunden i de normer och standarder som IASB ger ut

IFRS - International Financial Reporting Standards: internationell redovisningsstandard som utlämnas av IASB.

IASC - International Accounting Standards Committee: det organ som upprättade redovisningsstandarder innan IASB tillträdde

IAS - International Accounting Standards: äldre redovisningsstandarder utgivna av IASC som fortfarande appliceras där IFRS ej har regleringar

PWC - Pricewaterhousecoopers: en av de fyra största revisionsbyråerna

EY - Ernst & Young: en av de fyra största revisionsbyråerna

ÅRL - Årsredovisningslagen

ABL - Aktiebolagslagen

1. Inledning

Avsnittet inleder med att presentera en bakgrundsbeskrivning samt en problemformulering, där vi redogör för relevansen av det valda ämnet. Detta mynnar sedan ut i att rapportens syfte tydliggörs för läsaren, och därefter avslutar vi med avgränsningar samt studiens bidrag.

1.1 Bakgrund

All redovisning omfattas av regleringar och normer som varierar beroende på bland annat bolags storlek och land. IFRS är en redovisningsstandard som måste tillämpas av börsnoterade moderbolag inom EU, det vill säga alla de koncerner som har aktier upptagna till offentlig handel (Finansinspektion, 2006). IFRS ges ut av International Accounting Standards Board (IASB), och lagkravet att applicera denna standard för europeiska noterade koncerner trädde i kraft 2005, där delar av den tidigare standarden IAS ersattes (Finansinspektion, 2006). De områden av IAS som ej blivit ersatta ska däremot fortfarande följas i samma utsträckning som IFRS.

Ett sådant område är IAS 8 som behandlar byten av redovisningsprinciper, det vill säga hur företag ska behandla en ny standard som träder i kraft. Där ställs det krav på upplysningarna som bolag lämnar angående den kommande standardens effekter (IAS 8). En upplysning lämnas i en finansiell rapport och består av information som kan vara av nytta för användaren, där syftet är att förbättra relevansen, tillförlitlighet och att uppnå jämförbarhet i de finansiella rapporterna, både över tid men även mot andra företag (IASB:s föreställningsram¹). En upplysning måste lämnas senast i årsredovisningen för året före en ny redovisningsstandard träder i kraft (IAS 8).

En ny standard som träder i kraft från och med räkenskapsår 2019 är IFRS 16 Leasing. Övergripligt innebär denna redovisningsstandard att leasingavtal som tidigare redovisats som direkta kostnader i resultaträkningen istället redovisas i företags balansräkningar. Detta innebär således att företags finansiella nyckeltal blir påverkade; skuldsättning ökar och både rörelseresultat samt balansomslutning blir större (Tănase, Calotă & Oncioiu, 2018). Nyckeltal är något som används i en stor utsträckning för att bedöma ett företags finansiella ställning, där informationen går att hitta i företagets finansiella rapporter. Enligt Johansson & Runesten (2017) är de vanligaste nyckeltalen som utvärderas av dessa användare just soliditet och lönsamhetsmått, vilka kommer bli direkt påverkade av IFRS 16. IAS 1:9 anger att syftet med finansiella rapporter är att tillgodose de behov en rad olika kategorier av användare av de finansiella rapporterna kan tänkas ha. De primära användarna av de finansiella rapporterna är befintliga och potentiella investerare samt kreditgivare (IASB:s föreställningsram). Då finansiella rapporter används för att bedöma ett företags finansiella position, är det av intresse

¹ IASB:s föreställningsram utgör ett konceptuellt ramverk för både IFRS och IAS.

att undersöka kvaliteten av de upplysningar som lämnas i årsredovisningarna 2018 kring implementeringen av IFRS 16, då de förväntade effekterna förväntas vara omfattande.

1.2 Problemformulering

IFRS är ett kapitalmarknadsorienterat regelverk (IASB:s föreställningsram), där syftet med regelverket är att uppnå en kostnadseffektiv och fungerande kapitalmarknad (Europaparlamentet, 2002). Detta syfte uppfylls genom en strävan efter låg informationsasymmetri och redovisning på lika villkor (Europaparlamentet, 2002). De primära användarna av företagets externredovisning är både befintliga och potentiella investerare, vilket är karaktäristiskt för ett kapitalmarknadsorienterat regelverk (IASB:s Föreställningsram). Införandet av IFRS 16 motiveras av IASB (2016) som en del av deras arbete i att öka transparensen i företagets finansiella rapporter, då detta leder till en effektivare fördelning av kapital eftersom investerare kan fatta mer välgrundade beslut. Anledningen att den nya standarden gör besluten mer välgrundade har att göra med att den finansiella rapporten avspeglar verkligheten bättre, och därmed minskas informationsgapet.

Upplysningar som företag lämnar är en del av deras finansiella rapporter (IAS 1:10e), vars ändamål är att tillåta användare att göra kvalificerade bedömningar (IASB:s Föreställningsram). För att uppnå ändamålet menar Marton, Pettersson & Lundqvist (2016) att det krävs en eliminering av informationsasymmetri på kapitalmarknaden. Då upplysningar är en del av årsredovisningarna som avser att reducera informationsgapet mellan företag och intressent, ämnar denna rapport att undersöka företags upplysningskvalitet med avseende på införandet av IFRS 16. Bättre upplysningskvalitet minskar informationsasymmetrin och ökar användarnas förmåga att göra mer precisa prognoser (Hodgdon, Tondkar, Harless & Adhikari, 2008). I denna rapport bedöms upplysningskvaliteten utifrån IAS 8:30 och IAS 8:31 som behandlar upplysning vid byte av redovisningsprinciper.

Tidigare forskning har dragit slutsatsen att effekterna av IFRS 16 förväntas variera beroende på vilken bransch ett företag verkar inom (PWC, 2016; EY, 2016; IASB, 2016). Då effekten förväntas vara olika stor på olika branscher, är det av intresse att se hur kvaliteten i upplysningarna skiljer sig åt mellan branscherna. Exempelvis kan det tänkas att en bransch som förväntas påverkas i en stor omfattning behöver lämna mer utförliga upplysningar med avseende på att reducera informationsasymmetri, eftersom de har mer information att lämna.

Forskning visar också att institutionella faktorer kan spela in i diskrepanser i kvalitet på lämnade upplysningar mellan länder (Morais, Fialho & Dionísio, 2018). Av denna anledning är det även av intresse att undersöka hur eventuella olikheter i upplysningskvalitet mellan företag från olika länder kan förklaras.

1.3 Syfte

Syftet med denna rapport är att bedöma upplysningskvaliteten i årsredovisningar från koncerner noterade på Nasdaqs *Nordic Large Cap* lista. Kvaliteten på upplysningarna

utvärderas utifrån ett index med utgångspunkt i IAS 8 samt IASB:s föreställningsram, som skapas med hjälp av Coy & Dixons (2004) tillvägagångssätt och kommer presenteras med hjälp av deskriptiv statistik. Avslutningsvis syftar denna rapport även att undersöka eventuella skillnader i upplysningskvaliteten som råder mellan branscher och mellan länder, samt avser denna rapport även att presentera teorier som kan tänkas förklara dessa skillnader.

1.4 Frågeställningar

Hur väl upplyser koncerner noterade på Nasdaqs *Nordic Large Cap* kring de kommande effekterna av IFRS 16?

Hur skiljer sig upplysningskvaliteten kring implementeringen av IFRS 16 mellan branscher och mellan länder för noterade koncerner på Nasdaqs *Nordic Large Cap*?

1.5 Avgränsningar

I denna studie undersöks lämnade upplysningar kopplade till den nya standarden IFRS 16. Detta görs för företag på nordiska large cap listan som tillämpar IFRS. Nordiska large cap listan är en gemensam aktielista för bolag noterade på Nasdaqs börser i Köpenhamn, Stockholm, Helsingfors och Reykjavik. Notera att Norge inte är inkluderat i listan, och är därmed ej inräknad i denna studies innebörd av nordiska noterade koncerner. Det krävs även att företaget har ett börsvärde på över 1 miljard euro för att ingå i large cap segmentet. Anledningen till att avgränsningen för nordiska large cap gjorts är för att norden utgör ett geografiskt avgränsat område där vi har haft möjligheten att studera totalpopulationen.

Studien behandlar således endast kvaliteten på de lämnade upplysningar angående IFRS 16 och därmed inga siffror kopplade till dessa. Vidare grundar sig uppsatsen i IAS 8 som behandlar byte av redovisningsprinciper och som använts för framtagandet av den bedömningsmall som använts. Däremot ämnar sig endast studien att undersöka upplysningarna om IFRS 16 kopplade till IAS 8, och därmed inte andra byten redovisningsstandarder.

1.6 Studiens bidrag

Studien avser att bidra med kunskap om hur väl nordiska noterade koncerner upplyser i sina årsredovisningar för 2018 angående den kommande redovisningsstandarden IFRS 16 *Leasing* som måste tillämpas från 2019 och framåt. Då IAS 8 säger att företag behöver lämna upplysningar om en kommande standard året före tillämpningen, tillsammans med att årsrapporterna för 2018 är släppta under våren 2019, så har inte denna undersökning kunnat genomföras tidigare i tiden.

Däremot finns det mycket tidigare forskning kring upplysningskvalitet i årsredovisningar (Botosan, 1997; Coy & Dixon, 2004; Cavélius, 2011), samt IFRS 16:s förväntade effekter i de finansiella rapporterna (EY, 2016; IASB, 2016; PWC, 2016). Detta är något som vi kommer använda oss av för att genomföra studien.

2. Redovisningsnormer och -standarder

I detta kapitel presenteras de redovisningsnormer som är fundamentala för att förstå det resultat som tas fram i denna studie.

2.1 IFRS 16

IASB utvecklade IFRS 16 i syfte att förbättra redovisningen av leasing, och kommer från den 1 januari 2019 att ersätta standard IAS 17 *Leases* samt dess tillhörande tolkningar. Behovet av förändring härstammar från IASB:s arbete i att uppnå hög jämförbarhet mellan företags finansiella rapporter för dess användare. Tidigare har det varit svårt för investerare att jämföra företag som leasar sina tillgångar jämfört med bolagen som tar lån för att köpa, eftersom leasingen inte syns på balansräkningen såsom andra långfristiga skulder. (IASB, 2016)

Den nya standarden säger att alla former av leasing som sträcker sig längre än 12 månader ska behandlas likadant. Leasingen ska kapitaliseras genom att diskontera fram ett nuvärde av framtida leasingavgifter, som i sin tur kommer att redovisas som en tillgång på balansräkningen, vilket blir underlag för framtida avskrivningar. När avgifterna betalas över tid så redovisas en skuld som representerar företagets obligation att göra framtida betalningar. (IASB, 2016; Marton, 2016)

I avsnitt 3.1 samt 3.2 presenteras vilka effekter dessa förändringar förväntas medföra på företag, samt hur de förväntade effekterna varierar beroende på ett företags branschtillhörighet.

2.2 IAS 8

IAS 8:1 anger att standarden bland annat är till för att klargöra reglerna kring byten av redovisningsprinciper, i syfte att förbättra tillförlitligheten samt jämförbarheten i företagens finansiella rapporter. I 8:30 anges de upplysningskrav som råder för de företag som väntas tillämpa en ny IFRS som ännu ej trätt i kraft. Där beskrivs det att företag skall upplysa om faktumet att en ny standard kommer att tillämpas i framtiden, samt lämna upplysning om information som antingen är känd eller som kan uppskattas med rimlig träffsäkerhet. Informationen ska vara relevant för att bedöma vilka effekter standarden kommer medföra på företagets finansiella rapporter vid första tillämpningen. (IAS 8:1; IAS 8:30)

Enligt IAS 8:31 bör upplysningen innehålla information om:

- Standardens namn
- Karaktären på det väntade standardbytet
- När tillämpningen av standarden inleds
- Förväntade effekter på företagets finansiella rapporter (i siffror om möjligt)
- Ett uttalande ifall effekter ej kan uppskattas

För att förtydliga så krävs det endast att ett bolag behandlar i text att IFRS 16 träder i kraft, vad karaktären av standarden är samt när första tillämpningsdatum är. Om inte effekter i siffror inte kan beräknas så räcker det för företagen att nämna just det i årsredovisningen för att bibehålla följsamhet mot lagen.

IAS 8:30 och 8:31 är utgångspunkten vid skapandet av den mall som används av oss för att bedöma företagens upplysningskvalitet. Detta behandlas vidare i vårt metodavsnitt.

2.3 IASB:s föreställningsram

I IASB:s föreställningsram definieras olika begrepp och grundprinciper för utformning av finansiella rapporter avsedda för de olika användarna en finansiell rapport kan ha. Syftet med föreställningsramen är att vägleda företagen som följer IFRS och att vara ett ramverk för hur olika standarder skall utformas. I föreställningsramen står det av denna anledning utskrivet vilka de olika användarna är, ändamålet med finansiella rapporter, vilka de kvalitativa egenskaperna är samt olika definitioner av poster. Syftet med finansiella rapporter att förse användare med den information de kan tänkas behöva för att fatta olika typer av ekonomiska beslut kring företag. Då alla externa användare ska ha tillgång till samma information är det fundamentalt att den finansiella rapporten innehåller all väsentlig information en användare kan tänkas vara i behov av. (IASB:s föreställningsram)

En kvalitativ egenskap är till för att försäkra att informationen som lämnas i de finansiella rapporterna är av nytta. Några av de kvalitativa egenskaper som nämns i IASB:s föreställningsram är jämförbarhet, begriplighet, korrekt bild samt relevans. Jämförbarhet refererar till att användare utifrån den tillgängliga informationen ska kunna bilda sig en uppfattning om trender samt förändringar i företags finansiella ställning. Begripligheten benämns som att all utlämnad information ska vara *lättbegriplig* för användarna. Korrekt bild beskrivs i föreställningsramen som att den information som lämnas ut av företag på ett korrekt sätt ska kunna återge olika händelser med anledning att informationen ska vara tillförlitlig. Relevans innebär att det som skrivs i de finansiella rapporterna ska vara relevant för användarna. (IASB:s föreställningsram)

Föreställningsramens kvalitativa egenskaper kommer användas för att bedöma kvaliteten på den ytterligare information, utöver IAS 8:s krav, som lämnas i upplysningarna kring IFRS 16. Skapandet av vår bedömningsmall redogörs för i metodavsnittet.

3. Teoretisk referensram

Följande kapitel inleder med att presentera forskning kring förväntade effekter av implementeringen av IFRS 16. Dessa utgör grunden för hur vi kommer att segmentera och jämföra branscherna i denna studie. Därefter presenteras teorier kring upplysningskvalitet.

3.1 Förväntade effekter av IFRS 16 på branscher

Studier gjorda av EY (2016), PWC (2016) och IASB (2016) visar att olika branscher kommer att påverkas olika mycket av den nyutgivna standarden. Studierna påvisar liknande resultat, där de är överens om att detaljhandel är den bransch som kommer bli påverkad i högst utsträckning. Detta till följd av att företag inom detaljhandel generellt har mycket leasade maskiner inom sina respektive produktionsområde, stora mängder leasade ytor för sina butiker och kontor, samt att de förutspås ha höga kostnader i samband med implementeringen av IFRS 16 (EY, 2016). I tabell 3.1 presenteras PWC:s (2016) resultat för hur de olika branscherna kommer att bli påverkade av IFRS 16.

Tabell 3.1 - IFRS 16 förväntad branshpåverkan²

Bransch	Medianökning av skulder	Medianökning av EBITDA
Detaljhandel	98%	41%
Flygbolag	47%	33%
Tjänster	42%	15%
Vård	36%	24%
Textil & kläder	28%	18%
Grossistverksamhet	28%	17%
Transport & logistik	24%	20%
Underhållning	23%	15%
Telekommunikation	21%	8%

3.2 Förväntade effekter av IFRS 16 på enskilda företag

Enligt IASB (2016) klagörs det att IFRS 16 kommer medföra effekter för företagen som applicerar regelverket, vilket främst kommer synas på deras finansiella rapporter. Det angavs även att införandet av det nya regelverket kan ha viss inverkan på skuldförbindelser då soliditetsmått kommer att påverkas.

För de företag som använder operationell leasing idag, kommer IFRS 16 medföra en ökning i leasingtillgångar och skulder när standarden införs. Leasingtillgångarna kommer vanligen ha

² Från PwC global lease capitalisation study, av PWC 2016.

en avskrivningstakt som är högre än vad skulderna kommer amorteras, vilket medför en reducering av det bokförda egna kapitalet jämfört med när IAS 17 var regelverket (IASB, 2016). I resultaträkningen kommer den största effekten vara att rörelsevinsten ökar, samtidigt som de finansiella kostnaderna ökar på grund av räntekostnader hänförliga till skulden (IASB, 2016). IASB:s redogörelse på effekterna i de finansiella rapporterna stärks av en stor mängd vetenskapliga artiklar. Exempelvis illustrerar Mesrobian, Moen och Stenheim (2018) med en kvantitativ forskning effekterna av IFRS 16 på norska företag, där resultatet bekräftar IASB:s förväntningar. Wong & Joshi (2015) gör en liknande studie på företag i Australien där resultatet också bekräftar IASB:s nämnda effekter.

Det är viktigt att förstå att standarden kommer påverka företag samt branscher i olika stor utsträckning och att det därför blir relevant att beakta vid en analys av företagens upplysningskvalitet.

3.3 Upplysningskvalitet

Daske & Gebhardt (2006) förklarar att syftet med förändringar i redovisningsprinciper handlar om att uppnå en högre grad av redovisningskvalitet i företags finansiella rapporter. Antagandet om att externredovisningen från företagen kommer förbättras grundar sig i den ökade mängden obligatoriska moment. Emellertid har det visats i studier (Cairns, 2000; Street & Glaum, 2000) att införande av mer sofistikerade standarder inte automatiskt leder till ökad kvalitet på företagens finansiella rapporter. Företag som upprätthåller en god upplysningskvalitet utgör exempel på en välutvecklad kommunikation gentemot sina investerare, vilket i sin tur sänker informationsasymmetrin (Cavélius, 2011).

Men vad räknas som god upplysningskvalitet? Det finns ingen fullt accepterad definition på vad god upplysningskvalitet är. Runesson (2015) menar att en god upplysningskvalitet uppstår när upplysningarna i företags finansiella rapporter avspeglar den underliggande ekonomin som råder. Enligt Cavélius (2011) uppnås god kvalitet på upplysningen om investeraren informeras i samband med när händelser inträffar. Marton et al. (2016) klargör att företag måste göra en avvägning mellan att hålla företagsspecifik information hemlig för sina konkurrenter, och att upprätthålla låg informationsasymmetri gentemot sina intressenter. Detta är intressant då företags lämnade upplysningar används av investerare för att utvärdera samt få en tydligare uppfattning om företaget som helhet (Cavélius, 2011).

Legitimitetsteorin säger att företag strävar efter att förmedla information som gynnar dem, och undanhålla de upplysningar som skulle missgynna företagets rykte, i den mån det är möjligt inom lagens ramar (Brown & Deegan, 2002). Healy & Wahlen (1999) benämner detta som earnings management, vilket de menar uppstår när företag påverkar sina finansiella rapporter på ett sätt som får dem att framstå i ljusare dager. Detta görs för att man vill bli mer attraktiv i en intressents ögon, men det har en direkt negativ påverkan på trovärdigheten av den finansiella rapporten (Munter, 1999). I kontrast till detta skriver Prencipe (2004) om att det kan finnas andra anledningar till att företag väljer bort att lämna frivilliga upplysningar,

där författaren huvudsakligen skriver om de kostnader och andra direkta hinder hänförliga till dessa frivilliga upplysningar. Vidare skriver Prencipe (2004) att det även kan vara en konkurrensmässig nackdel att tillhandahålla för mycket frivillig information, vilket även Marton et al. (2016) klargör.

De ovan nämnda anledningarna till varför upplysningar lämnas i hög- eller låg grad har i studier visats influerats av institutionella faktorer, där strukturella skillnader i kvaliteten på finansiella rapporter mellan länder kan förklaras utifrån dessa faktorer (Morais, Fialho & Dionísio, 2018). Morais, Fialho & Dionísio (2018) berättar att det inte är tillräckligt med att göra IFRS obligatoriskt för att öka *jämförbarhet* mellan länder. Detta på grund av att de institutionella faktorer som råder i länderna har en stor påverkan på finansiella rapporter samt att dessa faktorer har en stor betydelse för skillnader i redovisning mellan länder (Morais et al., 2018). Förslag på vad dessa institutionella faktorer kan vara menar Söderström & Sun (2007) är legala- och politiska system. I kontrast till detta har en studie från Dayanandan, Donker, Ivanof & Gökhan (2016) påvisat att transnationella regelverk som IFRS leder till en reduktion av earnings management. Deras resultat påvisade att earnings management minskade framförallt i de skandinaviska länderna som en effekt av att gemensamt följa IFRS. Anledningen till att earnings management minskar mer i skandinavien än andra geografiskt avgränsade områden menar Dayanandan et al. (2016) beror på att dessa länder har striktare lagupprätthållande organ samt generellt sett en högre upplysningskvalitet.

Glaum, Schmidt, Street & Vogels (2012) studier påvisar att redovisningstraditioner skiljer åt mellan länder. Detta menar författarna är en medverkande kraft i varför det råder strukturella skillnader i kvaliteten mellan finansiella rapporter som kommer från olika länder. Kvaal & Nobes (2010) har också visat att det i praktiken råder skillnader mellan olika länders redovisning. Detta är något de förklarar genom att tidigare landsspecifika redovisningsnormer fortfarande används, fastän IFRS har implementerats och ersatt dessa normer. Glaum et al. (2012) menar att det är en viktig del i de finansiella rapporternas kvalitet att följa IFRS, då det annars leder till att redovisningen blir partisk och därmed ej tillhandahåller all relevant information i upplysningarna. Dessa forskare har vidare funnit att Storbritannien och Skandinavien har högre grad av följsamhet än det genomsnittliga företaget i Europa. Dessa undersökningsresultat förklaras utifrån bland annat kulturella inflytanden, kapitalmarknadens betydelse inom respektive land, samt att det råder variation i förmågan hos de nationella organ som upprätthåller lagen.

Ett sätt att mäta upplysningskvalitet är att i enlighet med Coy & Dixon (2004) skapa ett kvalitetsindex som instrument för att kvantifiera innehållet i årsredovisningarna. I följande kapitel om vår metod presenterar vi hur vi använt oss av en indexanalys i vår undersökning.

4. Metod

I detta kapitel motiveras metodvalet och vidare presenterar vi rapportens urvalsprocess, samt hur vi skapat den bedömningsmall som används för att bestämma kvaliteten på företagens upplysningar. Vi avslutar med att diskutera metodens validitet och reliabilitet.

4.1 Metodval

Syftet med metoden är att bearbeta upplysningar gällande den kommande implementeringen av IFRS 16 i nordiska noterade koncerners årsredovisningar, där avsikten är att bedöma upplysningskvaliteten på dessa. Studien utgår ifrån företag på Nasdaqs Nordic Large Cap och deras årsrapporter som omfattar räkenskapsår 2018.

För att kunna utföra det ovanstående så genomfördes indexanalys i enlighet med den metod som presenteras i Coy & Dixons (2004) artikel. Ett index komprimerar text till siffror i form av ordinaldata (Coy & Dixon, 2004). Metoden innebär att ett antal parametrar sätts upp av forskaren, som får betyget ett eller noll, där en etta innebär en uppfylld parameter och en nolla att parametern inte uppfylls. Enligt Coy & Dixon (2004) kan en nackdel med denna metod vara att alla parametrar väger lika tungt, då två ettor inom olika område har samma betydelse. Botosan (1997) menar dock att parametrarna inte bör vägas då det endast finns ett behov av detta när små företag jämförs med stora, vilket inte sker i denna studie. Bedömningsmallen för upplysningskvaliteten tar utgångspunkt i föreställningsramen med avseende på att upprätthålla objektivitet. Däremot blir det oundvikligt för denna studie att eliminera all form av subjektiv värdering då föreställningsramen är uppbyggd på ett sätt som lämnar utrymme för subjektiva värderingar. Exempelvis är det upp till oss att avgöra vilken information som kan anses vara mer *begriplig* än annan. I enlighet med vad Bryman & Bell (2013) skriver ska en analysprocess inte bli påverkad av forskarens personliga värderingar, vilket vi har haft i åtanke vid skapandet av indexet.

En indexanalys är en specifik gren inom metoden innehållsanalys och Bryman & Bell (2013) beskriver metoden som flexibel då den är applicerbar på flera olika typer av medier, där årsredovisningar anges som lämpliga dokument att undersöka. Metoden har använts flitigt i tidigare forskning där upplysningskvalitet varit det studerade ämnet (Coy & Dixon, 2004; Francis, 2008; Botosan, 1997), och av denna anledning anser vi att en innehållsanalys är ett lämpligt tillvägagångssätt för vår studie. Metodiken ska vara *replikerbar*, vilket kräver att forskaren är *systematisk* och *objektiv* (Bryman & Bell, 2013). Systematik uppnås genom att tillämpa reglerna konsekvent, och objektivitet uppnås när det existerar väldefinierade kategorier att dela in rådatan i. Bryman & Bell (2013) klargör att styrkan i forskningsmetoden är att den är transparent, vilket innebär att det är enkelt att redovisa hur utformningen av kodningsschemat gått till samt hur urvalet bestämdes. Detta innebär att analysmetoden är objektiv och uppföljningsstudier enkelt kan genomföra en replikation.

4.2 Urval och bortfall

Tabell 4.1 - Urval & bortfall

Fullständig population	214
Bortfall samma koncer	-48
Bortfall följer ej IFRS	-3
Undersökta företag	163
Bransch	
Consumer goods	17
Financials	41
Utilities	2
Technology	5
Oil & Gas	4
Industrials	44
Telecommunication	5
Basic materials	13
Consumer services	12
Health care	20
Totalt	163

2018 års årsredovisningar för bolagen hämtades från respektive bolags hemsida i PDF-format. Varje årsredovisning testades utifrån vårt kvalitetsindex, där vi kvantifierade innehållet som berörde IFRS 16. Datan lades sedan in i ett Excel-ark för att enklare kunna strukturera upp den. Anledningen till att nordiska large cap bolag valts som grund för studien är för att nordén utgör ett geografiskt avgränsat område där vi har möjligheten att studera totalpopulationen. Vidare valdes large cap för att majoriteten i urvalet är noterade koncerner, vilka måste följa IFRS och blir därmed relevanta för studiens syfte. Vissa företag är noterade på listan mer än en gång på grund av att de har både A- och B aktier, vilket vi har tagit hänsyn till då endast en av aktierna tagits med för att undvika dubletter. Tre företag faller bort från urvalet då de följer andra redovisningsstandarder än IFRS³.

4.3 Upprättande av kvalitetsindex

Botosan (2004) berättar att det inte finns något allmänt accepterat tillvägagångssätt vid upprättandet av ett kvalitetsindex, men att IASB:s föreställningsram tillhandahåller riktlinjer gällande i allmänhet accepterade uppfattningar kring informationskvalitet. Vidare nämner hon att denna föreställningsram kan användas för att bedöma upplysningskvaliteten på informationen företag väljer att lämna ut (Botosan, 2004). Utifrån detta valde vi att upprätta vårt kvalitetsindex med utgångspunkt i IAS 8, särskilt 8:30 och 8:31, och även IASB:s föreställningsram.

³ Autoliv SDB & ABB Ltd följer USA:s redovisningsnormer, US GAAP.
Veoneer SDB följer svenska K3 samt BFNAR 2012:1.

Utgångspunkten vid skapandet av kvalitetsindexet har som ovan nämnt varit IAS 8, vilken beskrivs i kapitel 2.1.2, där framförallt 8:30 och 8:31 varit av betydelse. I IAS 8:30 och 8:31 beskrivs de lagstadgade kraven på noterade koncerner gällande upplysningar vid införande av nya standarder som ännu ej trätt i kraft. Det kan tyckas vara självklart att lagstadgade krav kommer finnas med i årsredovisningen, men enligt Coy & Dixon (2004) är inte detta något som alltid följs av företagen. Av denna anledning valde vi att inkludera dessa i kvalitetsindexet. Coy & Dixon (2004) presenterade en metod för skapande av kvalitetsindex kopplat till upplysningar i årsredovisningar. Då syftet med deras metod är att undersöka upplysningskvalitet i årsredovisningar anser vi det vara en metod som tangerade syftet med denna rapport väl och därför valde vi att följa deras metod vid skapandet av vårt kvalitetsindex.

Vi inledde med att bedöma vilket mål företagen har med sina upplysningar i årsredovisningar, vilket vi bedömer vara att uppfylla de krav som ställs på företagen i IAS 8 samt att uppfylla kriterierna i IASB:s föreställningsram. En stor del av föreställningsramen syftar till att eliminera informationsasymmetri mellan företagen och användarna av de finansiella rapporterna, vilket även upplysningarna syftar till att göra. Därefter hämtades alla årsredovisningar in från respektive företags hemsida där sedan ett antal av dessa granskades för att få en övergripande bild av hur de upplyste om den nya standarden. Vid denna tidpunkt var målet med indexet redan bestämt - att kvantifiera innehållet i den del av årsredovisningen som behandlar införandet av standard IFRS 16. Detta gjordes med anledning att få fram ett underlag till bedömningen för upplysningskvalitet. Vidare kunde vi identifiera lämpliga upplysningskriterier med utgångspunkt i ett användarperspektiv. En av de frågor vi ställde oss själva var: "Är detta kriterium relevant för användaren?", då målet med en finansiell rapport är att tillgodose användaren med relevant information (IASB:s föreställningsram).

Enligt IASB:s föreställningsram ska de finansiella rapporterna vara *begripliga*, vilket innebär att användarna av den finansiella rapporten lätt ska kunna tolka och få en uppfattning om vad företagen vill förmedla (IASB:s föreställningsram). Detta är något som vi valt att ha med i skapandet av kvalitetsindexet, där vi skapade fem binära kriterier som ligger till grund för vad en god upplysningskvalitet innebär, i enlighet med Cavélius (2011), Marton et al. (2016) och Brown & Deegan (2002). I tabell 4.2 så tar tre av kriterierna utgångspunkt i föreställningsramens kvalitativa egenskaper. Kriteriet om förväntade siffror illustrerat i en tabell syftar till att uppfylla den kvalitativa egenskapen *begriplighet*, då definitionen av en tabell är att framställa information överskådligt (Svensk Ordbok, 2009). I nästa kriterium uppnåddes ytterligare en poäng om utgående balans för 2018 samt ingående balans 2019 presenterats i en tabell. Detta gjordes med anledning av att uppfylla den kvalitativa egenskapen *jämförbarhet*. Slutligen fick företag ännu en poäng om de presenterat den kommande standarden i en separat not i sin årsredovisning. Detta syftar till *begriplighet* då en separat not medför inkludering i årsredovisningens innehållsförteckning, vilket gör förändringen tydligare för användaren.

När definitionerna för kriterierna väl var formulerade skapades ett första utkast på en bedömningsmall för kvalitetsindexet. I bedömningsmallen valde vi att inte väga kriterier olika tungt som somliga tidigare studier valt att göra (Coy & Dixon, 2004; Francis, 2008). Detta gjordes i enlighet med Botosan (1997) som skriver att anledningen till att man väger kriterier olika tungt är beroende på om stora företag har enklare att uppfylla ett visst kriterium än ett litet bolag. Detta är något som exkluderas i denna studie då alla undersökningsobjekt klassificeras som stora i och med deras notering på nordiska large cap, och därmed tappar vägningar relevans (Botosan, 1997). Denna bedömningsmall testades sedan i en pilotstudie för att bedöma validiteten samt reliabiliteten och den kom att revideras efterhand.

Tabell 4.2 - Bedömningsmall

Krav att uppfylla för att få poäng	Poäng	Referens
Det finns en upplysning i noterna om att de byter redovisningsprincip där: 1. IFRSens titel finns med. 2. Karaktären av IFRSen står nedskrivnen 3. Tillämpningsdatum står nedskrivet 4. De väntade effekterna av standarden finns nedskrivna	1 poäng	Lagstadgat enligt IAS 8:30 a, samt IAS 8:31 a-e
De redovisar effekterna av IFRSen med siffror	1 poäng	Något företaget rekommenderas att göra enligt IAS 8:31 e
De redovisar effekterna av IFRSen med siffror, i en tabell	1 poäng	Syftar till IASB:s föreställningsram kvalitativa egenskap "begriplighet"
De förväntade effekterna av IFRSen redovisas med siffror, i en tabell, där både utgående balans för 2018 samt ingående balans för 2019 redovisas	1 poäng	Syftar till IASB:s föreställningsram kvalitativa egenskap "jämförbarhet" samt "begriplighet"
Rapporten innehåller en separat not för IFRS 16	1 poäng	Syftar till IASB:s föreställningsram kvalitativa egenskap "begriplighet"

Total möjlig poäng

5 poäng

4.3.1 Pilotstudie

När ramarna för kvalitetsindexet var satta byggde vi som tidigare nämnt upp en bedömningsmall med utgångspunkt i IAS 8 och IASB:s föreställningsram. Vi inledde med sex stycken binära kriterier, det vill säga där ett krav som blev uppfyllt innebar ett poäng, och ett krav som inte blev uppfyllt noll poäng. Därefter gjorde vi en pilotstudie, likt vad Bryman & Bells (2013) tredje steg i utformande av en bedömningsmall, där vi testade koden på ett visst stycke. Pilotstudien omfattade tio företag för att säkerställa relevansen av kriterierna, samt för att se hur väl de representerade det underliggande innehållet. Efter att bedömningsmallen applicerats på de tio företagen ansåg vi att kriterierna var rimliga och poängskalan var konsekvent med att ge de företagen som valde att upplysa mer i enlighet med IAS 8 en bättre poäng. De företagen som hade en mer utarbetad begriplighetsaspekt respektive jämförelseaspekt, i enlighet med IASB:s föreställningsram, fick också högre poäng. Den slutgiltiga versionen av bedömningsmallen presenteras i tabell 4.3.

Vi noterade att det rådde stor variation om företagen valde att redovisa förväntade effekter med siffror eller ej, trots att detta rekommenderas i IAS 8. Således valde vi att dela upp kravet i IAS 8:31e i två delar, där företag som valt att redovisa förväntade effekter med siffror fick en poäng mer än de som valde bort det. Vidare valdes ett kriterium bort då vi bedömde det vara snarlik ett annat kriterium, och ansågs därför inte bidra till studien. Under pilotstudien blev det även tydligt att kvantiteten text inte var avgörande för företag att uppnå en hög upplysningskvalitet, utan snarare kvaliteten på innehållet. Ett exempel på detta är Avanza Bank som fick fyra poäng där endast en fjärdedels sida användes med ett omnämmande av "IFRS 16" tre gånger. Detta kan jämföras med Wallenstam som valde att tillägna en halv sida åt IFRS 16 och att nämna det 13 gånger, men som endast gav de två poäng.

4.4 Reliabilitet & validitet

Bryman & Bell (2013) förklarar att det är nödvändigt för studiens interna reliabilitet att forskarna tolkar den hämtade informationen på samma sätt. För att säkra den interna reliabilitet valde vi att separat granska tio företags årsredovisningar och jämföra de uppnådda poängen för respektive företag. Säkerhetskontrollen visade att alla företag bedömdes likadant, vilket är något som ökar bedömningsmallens robusthet.

Excel användes för att anteckna resultaten av genomförda kvalitetstest vid varje undersökt årsredovisning. Emellertid var processen helt manuell vilket lämnar utrymme för mänskliga fel, men som försökts motverkas genom att hela processen genomförts tillsammans. Eftersom indexet är skapat av oss lämnas även där utrymme för subjektiva bedömningar, dock tar indexet utgångspunkt i IAS 8:s kravsättning samt IASB:s föreställningsram, vilket innebär att bedömningen inte bör vara särskilt subjektivt belastad. Då bedömningsmallens kriterier gällande upplysningskvalitet är skapade utifrån lagar som företagen måste följa, så bör det vara rimligt för övriga forskare att komma fram till en liknande mall för att replikera studien, vilket Bryman & Bell (2013) benämner som extern reliabilitet. Då IASB:s regelverk är principbaserat finns det områden som är öppna för en högre grad av tolkning. Eftersom utgångspunkten i studien var detta principbaserade regelverk, gjordes försiktiga tolkningar för att undvika försämrade reliabilitet.

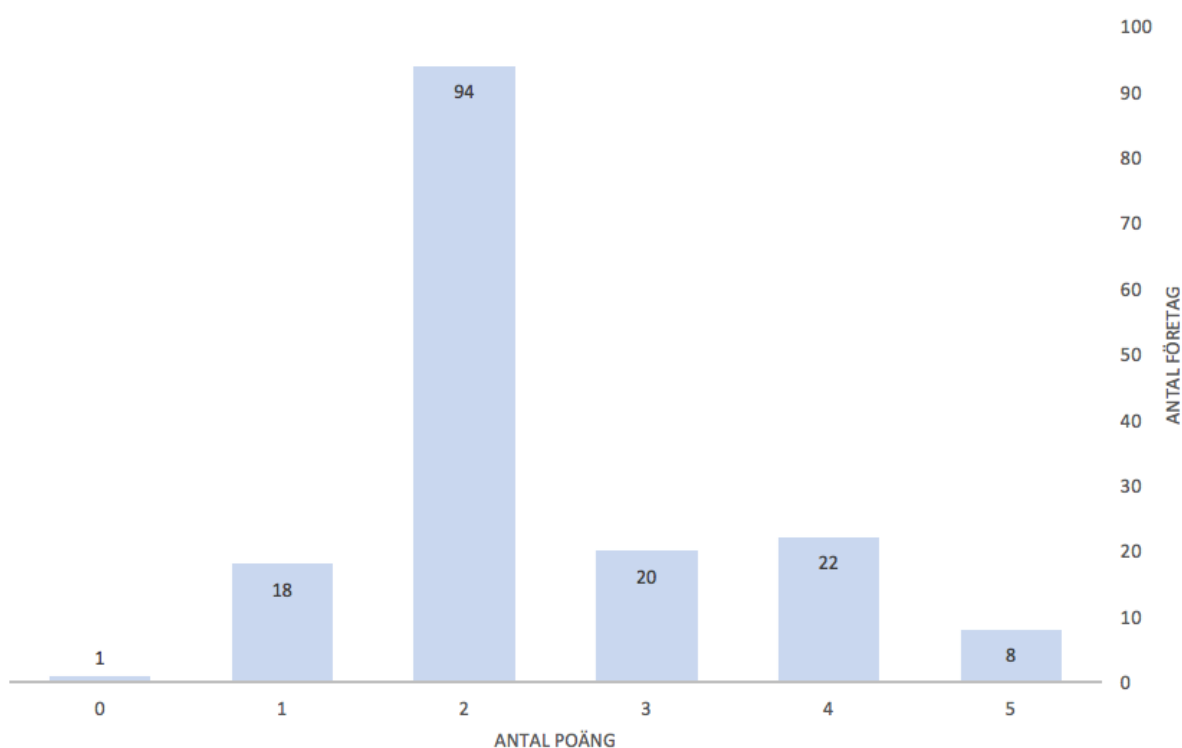
Extern validitet handlar om att kunna generalisera resultatet på övriga miljöer (Bryman & Bell, 2013). Resultatet av studien kan inte användas för att generalisera på andra länder som applicerar IFRS, däremot går det att med hjälp av vårt kvalitetsindex ta reda på hur väl andra IFRS-länder upplyser. Vårt syfte var att undersöka enbart nordiska noterade koncernens årsredovisningar, och i en nordisk kontext kan därför vår studie hjälpa till att förstå upplysningskvaliteten. Fortsättningsvis stämmer studiens observationer väl överens med våra ursprungliga idéer och tankar om att endast undersöka koncerner listade på Nasdaq Nordic Large Caps upplysningskvalitet, vilket innebär en hög grad av intern validitet (Bryman & Bell, 2013).

5. Empiri

I empiriavsnittet illustrerar vi med deskriptiv statistik våra resultat från undersökningen om upplysningskvaliteten kring IFRS 16. Den bedömningsmall som presenteras i metodavsnittet används för att bedöma kvaliteten på företagens upplysningar kring implementeringen av IFRS 16.

5.1 Deskriptiv statistik - upplysningskvalitet

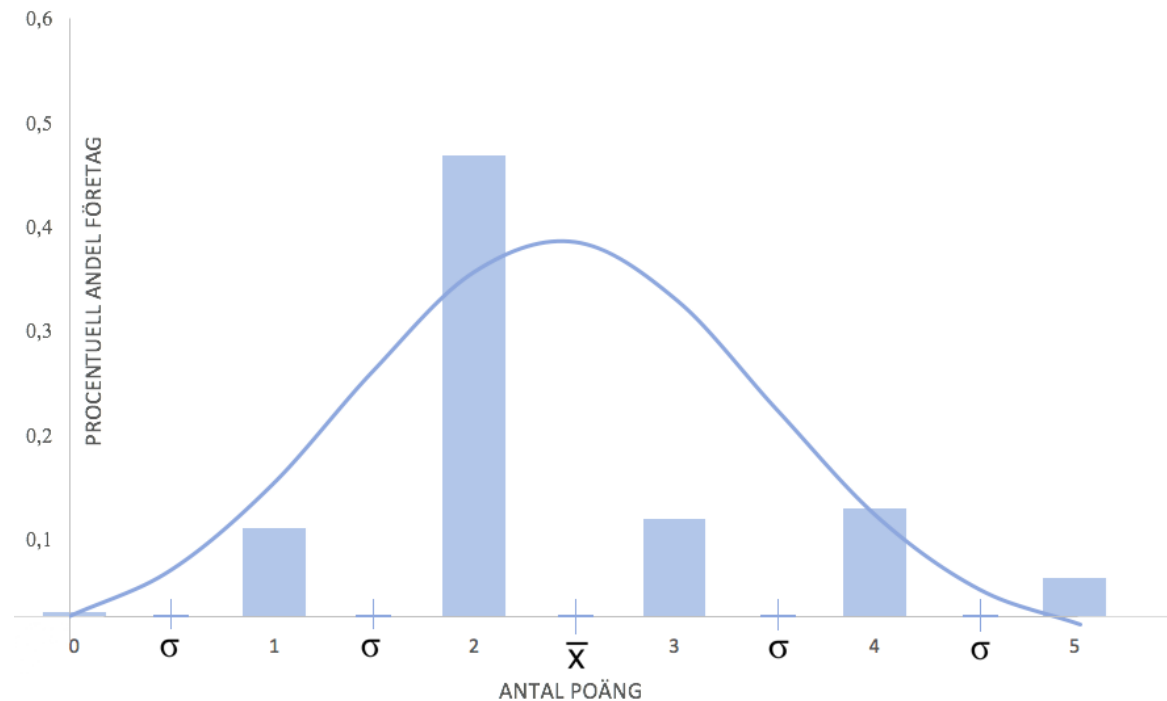
Tabell 5.1 Antal företag per poäng enligt bedömningsmall

Av de 163 undersökta företagen är det en majoritet av företagen (94 st) som får två poäng i bedömningsmallen. Två poäng innebär att företaget följer de lagkrav som IAS 8 ger för hur den kommande standarden skall upplysas om. De företag som fått en poäng uppnår visserligen också lagkravet i IAS 8, men inte i lika god utsträckning. De som endast fått ett poäng är företag som valt att ej redovisa effekterna av IFRS 16 i siffror. Vidare kan det utläsas i tabellen att 50 företag valt att upplysa mer än vad lagen kräver och att endast ett företag valt att inte uppfylla kraven som ställs i IAS 8. Medelpoängen över alla företagen är 2,42. Standardavvikelsen uppgår till 1,04, det innebär således att majoriteten av företagen har upplysningskvalitet mellan 1,38 och 3,46, vilket vi även ser på stapeldiagrammet. Medianpoängen i undersökningen var 2, vilket avspeglar de lagstadgade kraven inklusive illustrationen av effekterna i siffror.

Grafen är viktig för studien då den konstaterar att det faktiskt råder skillnader i kvaliteten på de upplysningar nordiska noterade koncerner lämnar kring införandet av IFRS 16. Siffrorna redovisas i absoluta tal och inkluderar hela vår totalpopulation för att ge en övergripande förståelse om spridningen i kvalitet på upplysningarna.

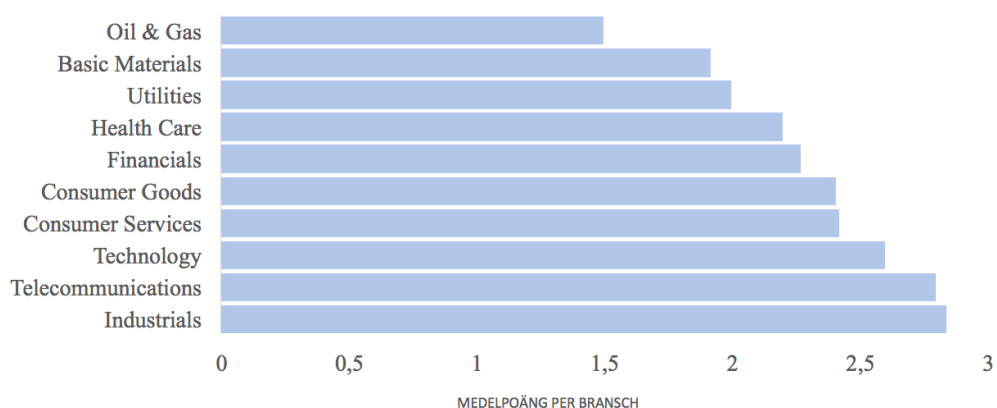
Tabell 5.2 - Normalfördelningskurva

I tabell 5.2 illustreras normalfördelningskurvan över undersökningens resultat. Inom ± 1 standardavvikelse från medelvärdet finns 114 företag, vilket utgör 69,9% av den undersökta populationen. I en perfekt normalfördelning ska ± 1 standardavvikelse från medelvärdet utgöra 68,2%, således innebär det att vårt urval går mot en normalfördelning. Inom ramarna av ± 2 standardavvikelser finns 154 företag, vilket är 94,5%. Även detta påvisar att populationen går mot en normalfördelning, eftersom i en perfekt normalfördelning bör procentsatsen vara drygt 95%. Det är utifrån tabell 5.2 tydligt att undersökningens resultat är viktat mot två poäng och därmed belastas arean inom -1 standardavvikelse hårdare än arean inom $+1$ standardavvikelse. Det beror på att två poäng uppnådde företag genom att följa lagen, och att allt över det var frivilliga upplysningar.

Grafen är viktig för studien då den bekräftar reliabiliteten i det kvalitetsindex vi har skapat och utfört testerna med. Att det empiriska resultatet går mot en normalfördelning innebär således att kriterierna i indexet är rimliga, relevanta och utgör en god grund för studien. Normalfördelningen visar även att det är vanligare för företag att få en poäng nära medelvärdet än längre ifrån, vilket också är något som stärker indexets reliabilitet.

Tabell 5.3 Genomsnittlig poäng per bransch

Branschindelningen i tabell 5.3 baseras på Industry Classification Benchmark (ICB) kategorisering. Medelvärde på upplysningskvaliteten enligt vårt kvalitetsindex över alla företag inom samtliga branscher uppgick till 2,42, vilket innebär att fyra av branscherna har högre genomsnittlig upplysningskvalitet än det totala genomsnittet. Den bransch med högst medelpoäng var *Industrials*, och den med lägst medelpoäng var *Oil & Gas*.

I studien används denna graf för att uppnå kunskap kring skillnader i upplysningskvalitet mellan branscher. Detta är särskilt intressant då det finns tidigare studier som påvisar att effekterna av IFRS 16 förväntas variera beroende på företagets branschtillhörighet.

Tabell 5.4 - Procentuell fördelning av poäng per bransch

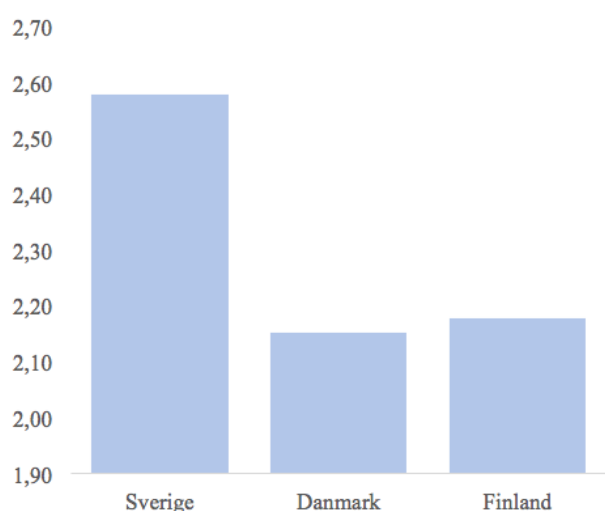
Bransch	Andel 0:or	Andel 1:or	Andel 2:or	Andel 3:or	Andel 4:or	Andel 5:or
Consumer Goods		12%	59%	6%	24%	
Financials	2%	12%	66%	5%	5%	10%
Utilities			100%			
Technology			40%	60%		
Oil & Gas		50%	50%			
Industrials		7%	41%	20%	25%	7%
Telecommunications			40%	40%	20%	
Basic materials		8%	92%			
Consumer services		8%	58%	17%	17%	
Health Care		20%	60%	5%	10%	5%

I tabell 5.4 visar vi dels i vilken utsträckning företagen väljer att involvera information i sina upplysningar som ej krävs av IAS 8, där de företag som fått 3 poäng eller mer inkluderas. De tre högsta kriterier grundar sig i IASB:s föreställningsrams kvalitativa egenskaper *begriplighet* och *jämförbarhet*. För dessa frivilliga upplysningarna undersökte vi om företagen använde sig av tabeller, jämförelseår och om de hade en separat not. Uppdelningen per bransch är av intresse då tidigare studier påvisat att de förväntade effekterna från IFRS 16 varierar utifrån vilken bransch företaget verkar inom. Det blir då intressant att undersöka vilka branscher som i störst utsträckning lämnar frivilliga upplysningar, och sedan jämföra detta med respektive branschs förväntade effekter i analysen.

Vidare visar vi i tabell 5.4 hur många företag som endast väljer att upplysa enligt de lagstadgade krav som sätts i IAS 8:30 och IAS 8:31. De företag som endast fått en eller två poäng är alltså endast i enlighet med lagen, och har inte lämnat någon extraordinär information. Vi kan även se att *Oil & Gas* samt *Health Care* sticker ut i andel företag som fått ett poäng, samt att *Financials* är den enda bransch med ett företag som ej uppnått minimikraven.

I tabell 5.4 ser vi även att den bransch med högst andel 5:or (maximal upplysningskvalitet) är *Financials*, där 10% av företagen uppnådde 5 poäng. Tabellen tydliggör också att det endast är *Health Care*, *Industrials* och *Financials* som haft företag vars upplysningar nådde maximal poäng. De tre branscherna *Utilities*, *Oil & Gas* och *Basic Materials* hade inte ett enda företag som valde att lämna mer information än vad som krävdes av IAS 8.

Tabell 5.5 - Upplysningskvalitet per land

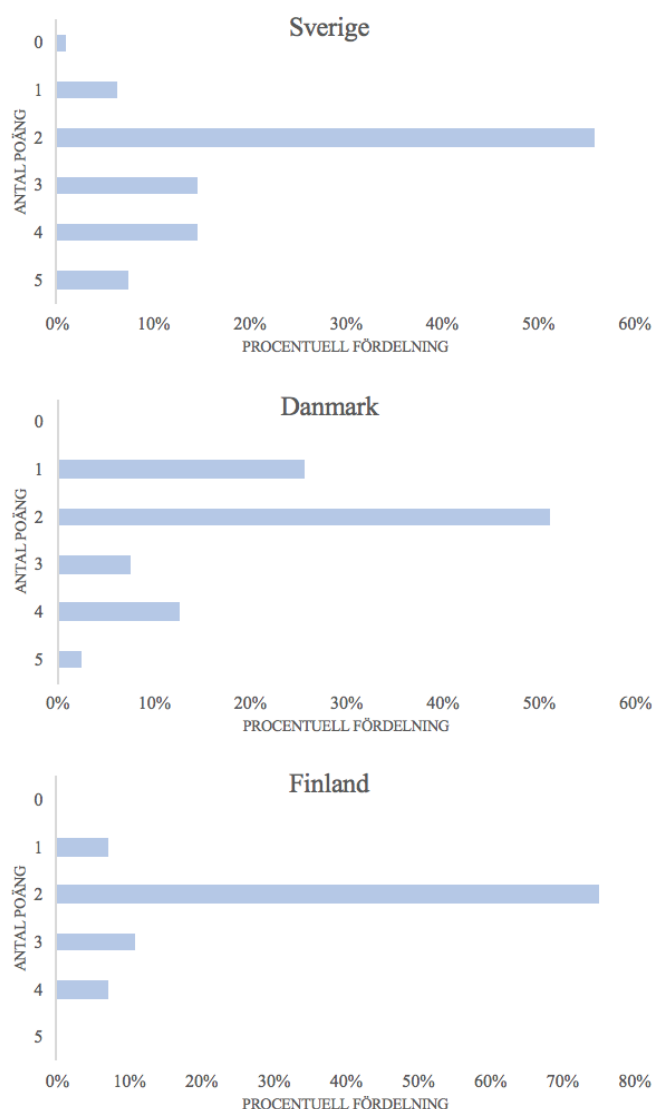

Land	Totalpoäng	Antal företag	Medelvärde
Sverige	245	95	2,58
Danmark	84	39	2,15
Finland	61	28	2,18
Island	4	1	4

Tabell 5.5 visar den genomsnittliga upplysningskvaliteten per land, där land bestäms utifrån i vilket land företaget är noterat. Då den undersökta populationen endast behandlar ett företag från Island, säger medelvärdet ingenting och kommer därför exkluderas i analysen. Däremot är populationerna från de andra länderna tillräckligt stora för att vara jämförbara, och där ser vi att Sverige har den högsta genomsnittliga poängen samt totalt antal företag.

Utifrån studiens syfte är tabellen av betydelse då den tillåter oss att erhålla förståelse kring skillnader i upplysningskvalitet mellan länder. I analysen kommer detta sammankopplas med vår teoretiska referensram.

Tabell 5.6 - Procentuell fördelning inom land

I tabell 5.6 presenterar vi den procentuella fördelningen av upplysningskvalitet inom respektive land. Island exkluderas då urvalet endast består av ett land.

Sverige är det land med procentuellt högst andel frivilliga upplysningar, där cirka 30% av företagen valt att lämna upplysningar utöver det lagstadgade. Av de 95 svenska företagen var det ett som fick noll poäng, vilket inget annat företag fick och som innebär att de lagstadgade kraven ej blev uppfyllda. Danmark har onekligen högst andel ettor, vilket innebär att de valt att inte presentera effekterna av standarden i siffror. Finland är det land som procentuellt har flest tvåor och de är även det enda land som inte fått någon femma. Anledningen att det är intressant att undersöka skillnader i upplysningskvaliteten inom länder är för att få en förståelse för spridningen då den kan variera fastän medelvärdena är snarlika.

6. Analys

Avsnittet består av att vi, utifrån vår teoretiska referensram, diskuterar vårt empiriska resultat. Resonemang förs kring varför det råder skillnader i upplysningskvalitet.

I tabell 5.1 blir det tydligt att majoriteten av företagen följer lagen samt tillhörande rekommendationer i IAS 8, där ungefär en tredjedel väljer att upplysa mer än vad som krävs. Av de 163 undersökta företagen var det endast ett företag som inte uppfyllde lagkraven, och cirka två tredjedelar valde att inte lämna mer information än vad lagen kräver. Att företag väljer att lämna upplysningar i olika utsträckning gällande samma standard är enligt Marton et al. (2016) inget som är ovanligt. Anledningen att det uppkommer skillnader i upplysningskvalitet kan delvis förklaras utifrån Marton et al. (2016), som menar att företag gör en avvägning mellan att hemlighålla information från konkurrenter och att hålla en låg informationsasymmetri gentemot användarna. Skillnaderna i upplysningskvaliteten kan även beskrivas med Brown & Deegans (2002) teori om legitimitet, där de menar att företag väljer bort att lämna upplysningar om sådant som kan missgynna dem. Företag som väljer bort upplysningar på grund av att det kan vara dem till nackdel, är något som Healy & Wahlen (1999) benämner som earnings management. Fortsättningsvis menar Prencipe (2004) att det inte alls behöver handla om att företag har hemligheter att dölja, utan att det istället är en resursfråga för företagen där kostnaden för att ta fram underlag och lämna vissa frivilliga upplysningar kan bli för hög i jämförelse med nyttan det genererar.

En av de branscher som förväntas påverkas mest av den nya leasingstandarden är retailbranschen (PWC, 2016; EY, 2016; IASB, 2016; Marton, 2016), vilket i våra tabeller översätts till *consumer goods*. I enlighet med IASB:s definierade syfte med finansiella rapporter om att de ska eliminera informationsasymmetri mellan företag och intressenter på kapitalmarknaden, så kan det tänkas att företagen inom *consumer goods* har ett incitament att hålla hög kvalitet på sina upplysningar. Den empirin som presenteras i tabell 5.3 illustrerar dock att det inte är denna bransch som har högst upplysningskvalitet. Faktum är att 71,5% av företagen har valt att inte lämna någon ytterligare information än de krav som anges i IAS 8, vilket man kan uttyda i tabell 5.4. En möjlig förklaring till detta skulle kunna vara att företagen, i enlighet med legitimitetsteori (Brown & Deegan, 2002) eller Healy & Wahlsens (1999) teori om earnings management, ej vill upplysa om information som upplevs vara negativt för företagets renommé. Tånase et al. (2018) belyser att vedertagna nyckeltal som skuldsättningsgrad och räntabilitetsmått kommer påverkas negativt av den nya standarden, vilket skulle kunna vara anledningen till att företag även ser upplysningarna gällande standarden som negativa.

Consumer goods är förvisso den bransch som studier visat förväntas påverkas mest och som av den anledningen kan tänkas ha incitament att lämna upplysningar av hög kvalitet. Däremot kan det resoneras att det av denna anledning krävs för stora mängder resurser för att det ska

vara värt för företagen att lämna ytterligare frivillig information, precis som Prencipe (2004) skriver. EY (2016) poängterar att företag inom retail behöver anstränga sig mer för att bli kompatibla till IFRS 16. Alltså kan det tänkas att företagen inom *consumer goods* prioriterar sin tid och sina resurser på att först och främst bli kompatibla, istället för att allokera dessa resurser på att upplysa om sådant som ej är lagstadgat.

I tabell 5.4 kan det utläsas att det finns tre branscher som inte valt att lämna frivillig information i sina upplysningar. Dessa är *utilities*, *oil & gas* och *basic materials*, vars skulder förväntas öka med 2 %, 4 % och 4 % respektive (PWC, 2016). I enlighet med tidigare argumentation så bör inte dessa branscher ha några särskilda incitament att lämna extraordinära upplysningar, i och med de låga förväntade effekterna. Däremot kan det tänkas att det egentligen inte heller hade krävts omfattande resurser för att genomföra dessa frivilliga upplysningar, vilket Prencipe (2004) menar är ett motargument till att lämna upplysningar. Då de förväntade effekterna är så pass låga på företag i dessa branscher, behöver frågan ställas ifall det är *relevant* för användarna av den finansiella rapporten att de frivilliga upplysningarna finns med. Dock ska det inte förnekas att informationsasymmetrin gentemot användarna reduceras om företagen lämnar mer omfattande upplysningar, även om reduktionen endast är i låg utsträckning. Ur företagets sätt att se det är det förståeligt att de väljer bort dessa frivilliga upplysningar, med tanke på kostnaden i relation till nyttan det tillför deras årsredovisning.

Vidare går det att se i tabell 5.4 att *industrials* är den bransch som i högst genomsnitt lämnar frivillig information, där cirka 56 % av företagen lämnat någon slags frivillig upplysning. 10% av företagen inom *industrials* har enligt vår bedömningsmall fått maximal upplysningskvalitet. Industrials förväntas få en påverkad medianökning av skulder med 14 % (PWC, 2016), vilket är betydligt mindre än den ökning på 98 % som *consumer goods* räknas med att få, och ändå har branschen betydligt högre upplysningskvalitet än *consumer goods*. Anledningen till att de har en hög upplysningskvalitet kan tänkas vara för att minska informationsasymmetrin, i enlighet med IASB:s föreställningsram. Med tanke på det faktum att de förväntade effekterna på branschen inte är stora, så bör det ej uppstå överdrivna kostnader för att ta fram de underlag som krävs för att lämna frivilliga upplysningar. Detta minskar tröskeln för att genomföra upplysningen, och det kan också vara av den anledning vi ser den höga upplysningskvaliteten inom branschen. Resonemang kan även föras i enlighet med *earnings management* (Healy & Wahlen, 1999) samt legitimitetsteorin (Brown & Deegan, 2002) där företagen inte ser någon nackdel med att lämna ut de frivilliga upplysningarna, och de därför gör det. Å andra sidan kan det vara så att det faktiskt är positivt för företag att lämna ut denna information, och man kan i så fall fråga sig varför de inte väljer att göra det. Jan Marton (2016) menar att företag är försiktiga med att avslöja företagshemligheter för konkurrenter i sina upplysningar, vilket i detta fall företagen inom *industrials* eventuellt ej upplever upplysningarna vara och därför inte är rädda för att lämna ut dem.

Tidigare studier kring effekterna av IFRS 16:s implementering har fokuserat på att gruppera företagen per bransch. Däremot är studier på hur effekterna på länder kan komma att påverkas inte lika omfattande. Effekterna av standarden mellan olika länder kan tänkas vara likartad, då alla följer samma lagstiftning. Dock menar Söderström & Sun (2007) att finansiella rapporter inom dessa länder i teorin bör vara av lika god kvalitet, men att det i praktiken ofta inte är så. Det kan även tänkas att det inte bör förekomma större skillnader i kvalitet mellan skandinaviska länder (Glaum, Schmidt, Street & Vogels, 2012), det vill säga Sverige, Danmark och Finland, men i vårt empiriska resultat går det att uttyda att upplysningskvaliteten faktiskt skiljer sig åt mellan dessa länders large cap bolag.

I tabell 5.5 samt tabell 5.6 presenterar vi statistik om upplysningskvalitet fördelat på länder, där det kan utläsas att det råder skillnader i kvaliteten på de lämnade upplysningar mellan large cap bolag på nordiska listan. Sverige var det land som uppnådde absolut högst medelvärde i upplysningskvalitet, trots faktumet att de utgjorde mer än hälften av totalpopulationen. Tidigare forskning har förklarat att skillnader i kvaliteten på finansiella rapporter härstammar från institutionella faktorer, såsom legala- och politiska system (Söderström & Sun, 2007; Morais, et al., 2018). Detta skulle kunna vara en bakomliggande orsak till varför vi ser skillnader i upplysningskvalitet kring implementationen av denna standard mellan Sverige, Danmark & Finland. Exempel på institutionella faktorer i Sverige som påverkar upplysningskvaliteten, kan tänkas vara lagar som Årsredovisningslagen, Revisorslagen och Aktiebolagslagen. Skillnader i dessa lagar gentemot Finlands och Danmarks motsvarande nationella lagar skulle kunna medföra strukturella skillnader i upplysningskvaliteten mellan länderna trots att samtliga är skyldiga att följa IAS 8, vilket är något Söderström & Sun (2007) poängterar. Däremot ser vi i studien av Dayanandan, Donker, Ivanof & Gökhan (2016) att de institutionella faktorerna mellan länder inom skandinavien inte bör skilja så mycket åt och att det därmed bör vara något annat än just de institutionella faktorerna som orsakar differensen i kvalitet mellan länderna.

Istället för att förklara skilljaktigheterna i kvaliteten på de finansiella rapporterna utifrån endast institutionella faktorer, påvisar studier från Glaum et al. (2012) att sedvänja kring redovisning skiljer sig mellan länder och påverkar därmed kvaliteten på redovisningen. Traditioner och sedvänja är ofta djupt inrotade i människors sätt att resonera och tar därför lång tid att förändra. Således räcker det inte att alla länder applicerar samma regelverk, då det finns utrymme inom regelverket för subjektiva tolkningar som möjligen kommer göras utifrån gamla sätt att tänka. Detta fenomen som undersökts i en studie av Kvaal & Nobes (2010) har påvisats vara en förekommande anledning till skillnader mellan genomsnittlig kvalitet i länders redovisning. Däremot menar Glaum et al. (2012) att följa IFRS är en viktig del i arbetet mot en hög kvalitet på de finansiella rapporterna, då de finansiella rapporterna annars riskerar att bli partiska och då inte längre tillhandahåller all relevant information.

En stor skillnad vi kan se i tabell 5.6 är att 25 % av de danska företagen väljer att endast lämna information om förväntade effekter utan att illustrera effekterna i siffror, jämfört med

Sverige och Finlands 5 % vardera. Detta skulle kunna förklaras utifrån skillnader i redovisningstraditioner som lever kvar i gamla, ersatta redovisningsprinciper.

7. Slutsats

I följande kapitel sammanfattar vi våra resultat och svarar på våra frågeställningar. Studiens bidrag konstateras, samt diskuteras ämnesområden att fokusera på inom framtida forskning.

Syftet med denna studie var att bedöma upplysningskvaliteten vid införandet av den nya leasingstandarden IFRS 16 i nordiska koncerners årsredovisningar, enligt Nasdaqs lista *Nordic Large Cap*. Genom att skapa ett kvalitetsindex med utgångspunkt i IAS 8 samt IASB:s föreställningsram bedömdes upplysningarna på en skala 1-5.

Resultatet av studien påvisar att upplysningarna som lämnats kring implementeringen av IFRS 16 generellt uppfyller de rekommendationer och lagkrav som ställs i IAS 8:30 och IAS 8:31. Vi ser även att det inte är ovanligt att företag väljer att lämna frivillig information i upplysningarna utöver det som krävs, men att majoriteten av företagen endast följer rekommendationerna och lagkraven. Att ett företag väljer att inte uppfylla lagkraven går i enlighet med Coy & Dixons (2004) kommentar om att inte alla följer lagstadgade krav, vilket var anledningen att lagkraven valdes med som kriterium. Fortsättningsvis konstaterar studien att det råder skillnader i kvaliteten på lämnade upplysningar, såväl mellan branscher som mellan länder. Den bransch som uppvisade högst genomsnittlig upplysningskvalitet var *industrials*, trots att tidigare forskning visat att *consumer goods* är den bransch som förväntas påverkas i störst utsträckning.

Utifrån vår teoretiska referensram kan skillnaderna i upplysningskvaliteten förklaras huvudsakligen genom två ansatser. Antingen är bristen på upplysningar ett avsiktligt val från företagen i enlighet med legitimitetsteori (Brown & Deegan, 2002) samt earnings management (Healy & Wahlen, 1999), där de väljer att ej uppvisa information som upplevs negativ, eller är det en resursallokeringsfråga där kostnaden är för hög för att få fram viss information (Prencipe, 2004).

Skillnaden i upplysningskvalitet mellan länder påvisar att Sverige är det land som har högst medelvärde i upplysningskvaliteten. Skillnader mellan länderna kan dels förklaras genom teorier om institutionella faktorer (Morais, et al., 2018; Söderström & Sun, 2007), där teorierna belyser att olika legala- samt politiska system kan ha en stor påverkan på företags finansiella rapporter. I vårt fall kan dessa legala faktorer vara skillnader från svenska lagar som ÅRL, ABL och revisorslagen gentemot dess motsvarigheter i de olika länderna. Skillnaderna kan också förklarar utifrån djupare, mindre påtagliga orsaker såsom kvarlevande traditioner och sedvänjor inom redovisning. Det innebär således att det inte är tillräckligt för länderna att följa samma lagar, då det finns flera anledningar till varför redovisningen kan skiljas åt.

I detta arbete har ingen regressionsanalys genomförts, utan endast deskriptiv statistik har presenterats. Detta innebär att inga generella slutsatser kan dras kring upplysningskvalitet av framtida kommande standarder. Däremot har vi studerat en börslista där företagen är segmenterade geografiskt och där möjligheten funnits att studera en totalpopulation. Vi kan därmed konstatera att våra resultat bidrar med förståelse kring skillnader som uppkommer vid upplysningar inom Norden mellan både bransch och land.

Vidare kan våra resultat ha en betydelse i praktiska sammanhang för bland annat normgivande- och lagreglerande organ, men även för företag samt dess revisorer. Vi bidrar med en överblick kring vart kvalitetsskillnader i upplysningar uppstår, vilket inte endast är användbart för forskare utan kan också vara till hjälp i arbetet för de som praktiserar IFRS.

7.1 Förslag till framtida forskning

I fortsatta studier inom ämnet hade det varit intressant att genomföra en regressionsanalys, där ett samband sökes mellan den faktiska påverkan som IFRS 16 haft på företags balansräkningar och kvaliteten på den lämnade upplysningen gällande denna standard. Vidare hade det även varit intressant att söka generella samband, också med hjälp av en regression, mellan upplysningskvalitet och land. Detta då tidigare forskning tyder på att strukturella skillnader i kvaliteten på finansiella rapporter mellan länder förekommer, trots att samma standard följs.

Referenser

Botosan, C. A. "Disclosure Level and the Cost of Equity Capital." *The Accounting Review* 72.3 (1997): 323-49. Web.

Botosan, C.A. "Discussion of a framework for the analysis of firm risk communication." *The International Journal of Accounting*, 39, (2004), (3), 289-295. Web.

Brown, N., & Deegan, Craig. "The Public Disclosure of Environmental Performance Information—a Dual Test of Media Agenda Setting Theory and Legitimacy Theory." *Accounting and Business Research* 29.1 (2002): 21-41. Web.

Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. (2., [rev.] uppl.) Stockholm: Liber.

Cairns, D., *International Accounting Standards Survey 2000*, David Cairns, 2000.

Cavélius, F. (2011). Opening the "black box". *Journal of Applied Accounting Research*, 12 (3): 187-211.

Coy, D. & Dixon, K. "The Public Accountability Index: Crafting a Parametric Disclosure Index for Annual Reports." *The British Accounting Review* 36.1 (2004): 79-106. Web.

Daske, H. & Gebhardt, G. "International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality." *Abacus* 42.3-4 (2006): 461-98. Web.

Dayanandan, A., Donker, Han, Ivanof, Mike, & Karahan, Gökhan. (2016). IFRS and accounting quality legal origin, regional, and disclosure impacts. *International Journal of Accounting and Information Management*, 24(3), 296-316.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder

EY (2016). "Leases: A summary of IFRS 16 and its effects".

Finansinspektionen. "Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler" Rapport 2006:2. DNR 06-1225-399 (2006). Web.

Francis, J., Nanda, D. & Olsson, P. "Voluntary Disclosure, Earnings Quality, and Cost of Capital." *Journal of Accounting Research* 46.1 (2008): 53-99. Web.

Glaum, M. & Street, D. L. "Compliance With the Disclosure Requirements of Germany's New Market: IAS Versus U.S. GAAP." *Journal of International Financial Management and Accounting*, Vol. 14, No. 1, 2003.

Glaum, M., Schmidt, P., Street, D., & Vogel, S. (2012). Compliance with IFRS 3- and IAS 36-required disclosures across 17 European countries: Company- and country-level determinants. *Accounting and Business Research*, 43(3), 1-42.

Healy, P. M., & Wahlen, J. M. 1999. A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. *Accounting Horizons* 13 (4): 365–383.

Hodgdon, C., Tondkar, R.H., Harless, D.W. & Adhikari, A., 2008. Compliance with IFRS disclosure requirements and individual analysts' forecast errors. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 17(1), pp.1-13.

IASB. (2016) Effects Analysis - International Financial Reporting Standard. "IFRS 16 Leases"

IASB. (2018). *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. London: IFRS Foundation.

Johansson, S.E., & Runsten, M. *Företagets Lönsamhet, Finansiering Och Tillväxt: Mål, Samband Och Mätmetoder*. Fjärde Upplagan ed. 2017. Print.

Kvaal, E., & Nobes, C. (2010). International differences in IFRS policy choice: A research note. *Accounting and Business Research*, 40(2), 173-187.

Marton, J. "IFRS 16 Leases - Standarden Där Alla Goda Ting Förenas?" *Balans* 5 (2016): *Balans*, 2016(5). Web.

Marton, J., Pettersson, A.K. & Lundqvist, P. *IFRS - I Teori Och Praktik*. Fjärde Upplagan ed. 2016. Print.

Mesrobian, H., Moen, K. T. & Stenheim, T. "Effekter Av Ny Leasingstandard IFRS 16 for Børsnoterte Foretak I Norge." *Magma* 21.1 (2018): 24-34. Web.

Munter, P. "SEC Sharply Criticizes "earnings Management" Accounting." *Journal of Corporate Accounting & Finance* 10.2 (1999): 31-38. Web.

Morais, A. I., Fialho, A. & Dionísio, A. (2018) "Is the accounting quality after the mandatory adoption of IFRS a random walk? Evidence from Europe", *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 19 Issue: 3, pp.334-350,

Prencipe, A. "Proprietary Costs and Determinants of Voluntary Segment Disclosure: Evidence from Italian Listed Companies." *European Accounting Review* 13.2 (2004): 319-40. Web.

PWC (2016). "A study on the impact of lease capitalisation IFRS 16: The new leases standard".

Runesson, E. *Disclosures and Judgment in Financial Reporting – Essays on Accounting Quality under International Financial Reporting Standards* (2015). Web.

Soderstrom, N. & Sun, K. (2007), "IFRS adoption and accounting quality: a review", *European Accounting Review*, Vol. 16 No. 4, pp. 675-702.

Wong, K. & Joshi, M. "The Impact of Lease Capitalisation on Financial Statements and Key Ratios Evidence from Australia." *Australasian Accounting Business and Finance Journal* : AABF 9.3 (2015): 27-44. Web.